

AZERBAYCAN KARABAĞ'A GİDEN YENİ YOLU AÇIYOR

Tutku DİLAVER

Analist

Analiz No : 2022 / 17

26.08.2022

Karabağda 25 Ağustos itibariyle önemli bir eşik daha aşıldı. Bilindiği gibi 9 Kasım 2020de Azerbaycan, Rusya ve Ermenistanın imzaladığı mutabakat metninde, Ermenistanın işgal ettiği bölgelerden çekilerek, bu bölgeleri Azerbaycan idaresine iade etmesi konusunda bir takvim bulunuyordu. Bu bağlamda 2020nin son aylarında Kelbecer ve Ağdam Azerbaycan kontrolüne geri verilmişti. Buna ek olarak Mutabakatın 6. Maddesi ise son gelişmelerin yaşandığı Laçın koridoruna dair detaylar içeriyordu.

Mutabakatın 6. Maddesi;

Laçın bölgesi 1 Aralık itibariyle (5 km çapında), Dağlık Karabağın Ermenistanla bağıni garanti edecek ve aynı zamanda Şuşayı etkilemeyecek şekilde, Rusya Federasyonu barış gücünün kontrolünde kalacaktır.

*Tarafların mutabakatı ile, Dağlık Karabağ ve Ermenistan arasında iletişimi sağlayacak Laçın koridoru boyunca yeni bir güzergahın inşası için, önümüzdeki **üç yıl içinde** bir plan belirlenecek ve bunu korumak için Rus Barışı Koruma Birliğinin daha sonra yeniden konuşlandırılması sağlanacaktır.*

Azerbaycan Cumhuriyeti vatandaşların, araçların ve malların Laçın koridoru boyunca her iki yönde hareket güvenliğini garanti eder şeklindeydi.

Nitekim Ermeni kuvvetleri çekildikten hemen sonra Azerbaycan altyapı çalışmalarına başladı. Ağdamda yerleşim alanı inşası ve Şuşada havalimanı inşası gibi çeşitli altyapıları hızlıca tamamladı. Öte yandan Laçında halihazırda var olan ve Şuşa üzerinden Hankendiye ulaşımı sağlayan yolun Mutabakatın 6. Maddesi gereği bypass edilebilmesi için bir alternatif yol hazırlıklarına başlandı[1]. Bu bölge aynı zamanda Rus Barış Gücünün de geçici olarak konuşlandığı bölgeydi. Mutabakata göre güzergâh kararlaştırılması ve yolun inşa edilmesi için 3 yıl gibi bir süre öngörülmüştü ancak Azerbaycan Karayolları Ağustos ayı başında yolun tamamlanmış olacağını duyurdu. Yeni güzergah Laçın (Berdzor),

Zabukh(Aghavno) ve Sus bölgelerini bypass ederek Büyük Galaderesi (Mets Şen) ile Ermenistanın Kornidzor kenti arasında uzanıyor[2].

Yolun inşasının bitmesine yakın Azerbaycan makamları Rus makamlara Barış gücünün yeniden konuşlanmasına hazır olduklarını bildirdi[3]. Kısa bir süre sonra Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki tansiyon yükselmeye başladı. Ermenistan tarafı Azerbaycanın ateşkes koşullarını ihlal ettiğini ortaya attı. Laçın rayonu civarında gerçekleşen kısa süreli çatışmalarda bir Azerbaycan askeri şehit oldu. Azerbaycan ise buna karşılık kısas adını verdiği bir harekât başlattı.[4]

Ortaya çıkan kısa süreli tansiyonun ardında ise Laçın yolu nedeniyle taraflar arasında ortaya çıkan anlaşmazlık yatıyordu. Keza Ermenistan Dışişleri Bakanlığı Azerbaycanı 9 Kasım mutabakatına uymamakla suçlarken, mutabakat gereği Laçın yolunun ancak karşılıklı uzlaşılı ile değiştirilebileceğinden bahsetmekteydi ve henüz böyle bir anlaşmaya varılmadığı belirtiliyordu[5]. Oysa 3 Ağustosta Ermenistan Dışişlerinden yapılan bu açıklamadan bir gün önce, Ermenistan lideri Nikol Paşinyan ve Rusya Lideri Vladimir Putin bir telefonda görüştüğü ve bu görüşmede yeni koridor güzergahının görüşüldüğü haberleri basına yansımıştı[6]. Kafa karışıklığına neden olan bu durum sahada da karşılığını buldu.

Ermenistanın Laçın konusundaki çelişkili tutumu Karabağdaki yasadışı yönetim tarafından da sürdürüldü. Laçın konusundaki gelişmeleri halka aktarmayan Karabağdaki yasadışı yönetim Laçın ve Zabukhta mukim Ermenilere 5 Ağustosta bir tebligat çekerek, 20 Ağustos tarihine kadar bölgeyi boşaltmaları gerektiğini bildirdi[7]. Ancak kendilerine çok kısa bir zaman tanıdığını söyleyen Ermenilerin mağdur olmamaları için Azerbaycan bu tarihi daha sonra 25 Ağustosa kadar uzattığını açıkladı. Hızlı bir şekilde başlayan tahliye sürecinde Ermeni mukimlerin, 2020 yılında şahit olduğu gibi, boşalttıkları evlerini yakmaya, yakınlarının naaşlarını mezarlarından taşımaya, tarihi değeri olduğuna inandıkları anıtları[8] ve kiliselerin haçlarını sökerek yanlarından götürmeye başladıkları çeşitli medya organlarında yer aldı. Bunun üzerine Hankendideki yasadışı yönetim evlerini yakanlara tazminat verilmeyeceği, ancak zarar vermeden ayrılanlara yeni bir yaşam kurabilmeleri maddi yardım yapılacağına dair beyanda bulundu. Nitekim 18 Ağustos itibariyle bu bölgeler tamamen boşaltıldı. 24 Ağustosta basına yansıya görüntülere göre Rus Barış Güçleri de kurdukları kontrol noktalarını yıkarak, yeni lokasyona doğru yola çıktılar.[9]

Peki Sorun Çözüldü mü?

Laçın koridorunun yeniden yapılandırılması konusu 9 Kasım anlaşmasının en önemli maddelerinden biriydi. Azerbaycanın yolun inşası konusunda elini çabuk tutması da meseleye verdiği önemi gösteriyor. Ancak yolun tamamlanmasına kısa bir süre kala Ermeni tarafıyla çatışmanın kısa süreli de olsa tekrar alevlendiği göz önüne alınarak, sürecin sorunsuz ilerleyeceği tahmin edilmiyor.

Bu noktada Ermeni tarafının 9 Kasım anlaşmasına bakış açısı ve maddeleri nasıl değerlendirdiğinden kısaca bahsetmek yararlı olacaktır. Ermeni tarafı 9 Kasım mutabakatının 4. Maddesi ve 6. Maddesini Azerbaycandan farklı yorumluyor. Mutabakatın

4. maddesi *Rusya Federasyonu barış gücü, Ermenistan güçlerinin çekilmesine paralel olarak konuşlandırılacaktır.* şeklinde belirtiyor.

6. Madde de bunu tamamlayacak şekilde, *Ermenistan Cumhuriyeti Laçın bölgesi 1 Aralık itibarıyla (5 km çapında), Dağlık Karabağın Ermenistanla bağına garanti edecek ve aynı zamanda Şuşayı etkilemeyecek şekilde, Rusya Federasyonu barış gücünün kontrolünde kalacaktır.*

Tarafların mutabakatı ile, Dağlık Karabağ ve Ermenistan arasında iletişimi sağlayacak Laçın koridoru boyunca yeni bir güzergahın inşası için, önümüzdeki üç yıl içinde bir plan belirlenecek ve bunu korumak için Rus Barışı Koruma Birliğinin daha sonra yeniden konuşlandırılması sağlanacaktır. deniyor.

Karabağdaki yasadışı yönetimin bu maddelere getirdiği yorum, yerel bir gazetenin Telegram kanalına göre şu şekilde: 4. Madde, Ermeni silahlı kuvvetlerinin Karabağın tamamından değil, yalnızca Rus barış güçlerinin bulunacağı yerlerden çekilmesiyle ilgili olduğu yönünde[10]. Barış güçlerinin henüz Laçın hattının tamamına yerleşmediği arazi geniş bir alan olduğu için bu pek mümkün olmayacağı iddia ediliyor. Dolayısıyla Barış gücünün yerleşmediği yerlerde Karabağ Ermenilerinin haklarını korumak için Ermeni askerlerin bulunması gerektiği savunuluyor.[11] Bu yorum aslında Ağustos başında çatışmaların neden yoğunlaştığını bize açık bir şekilde gösteriyor. Ermeni tarafı bu şekilde müzakereleri kendi lehine çevirmek ya da tıkamak istiyor gibi görünüyor.

Buna ek olarak, Mutabakatın aynı maddesindeki 3 yıl ibaresi de Ermeni taraflarca farklı yorumlanmış gibi görünüyor. Ermeni tarafı, Azerbaycanın hızlıca açtığı bu yolun kullanıma alınabilmesi için 2023 yılına kadar süreleri olduğunu, Azerbaycanın bu nedenle anlaşmaya aykırı hareket ettiğini savunuyor. Ermenistan, sınırın kendi tarafında kalan eski toprak yolları ancak 2023 yılında bitirebileceğini söylüyor. Dolayısıyla yeni yolun hemen devreye giremeyeceği de iddialar arasında[12].

Bu yorum farklılıkları taraflar arasındaki çatışmaların esas nedenlerini de gösteriyor.

Karabağdaki yasadışı yönetimine bağlı makamlardan Şuşa-Laçın-Goris yolunun ay sonuna kadar (eski Laçın yolu) açık olacağını bildiriyor[13]. Azerbaycan basınında ise yeni güzergahın önümüzdeki haftadan itibaren kullanılacağı haberlerine yer veriliyor.[14]

Yasadışı Karabağ yönetiminden bazı vekiller ise eski Laçın yolundan ayrılan Rus barış gücü askerlerinin yerini kendi sivil savunmalarının alması gerektiğine dair çatışmaları körükleyebilecek türden öneriler getiriyor[15]. Böylesi bir tutumun bölgedeki tansiyonun yükseltmesi ihtimali bulunuyor.

Zangezur Koridoru Meselesi

Laçın koridoru konusu 9 Kasım mutabakatının önemli bir ayağı olmakla birlikte, diğer önemli ayak Zangezur koridoru idi. Azerbaycan ve Ermenistan arasında yapılan görüşmeler neticesinde Zangezur koridorunun açılması için herhangi bir fikir birliğine varılamadığı görülüyor. Laçın koridoru meselesinin aksine 9 Kasım mutabakatında

Zangezur koridoru için bir son tarih belirlenmiyor. Ancak 9 Kasım mutabakatı bölgedeki ulaşım yollarının mütekabiliyet çerçevesinde açılacağını ortaya net bir şekilde koyuyor. Bu nedenle Laçın yolu ile ilgili şartların Azerbaycan tarafından yerine getirilmesiyle birlikte Ermenistanın da Zangezur hattında çalışmaları başlatması gerekiyor. Ağustos sonunda Aliyev ve Paşinyanın Moskovada Putin ile bir araya gelmesi planlanırken, bu görüşmede Zangezur meselesinin önemli bir başlık olarak masaya getirilmesi muhtemel gibi görünüyor.

***Görsel google.earth aracılığıyla hazırlanmıştır.**

[1] Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi, Laçın şəhərinə daxil olmadan yeni avtomobil yolunun inşası davam etdirilir, Youtube, 21 Nisan 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=IEJHak9gqro>.

[2] Armenia to begin work on alternative route to Lachin corridor, Civilnet, 29 July 2022, <https://www.civilnet.am/en/news/669614/armenia-to-begin-work-on-alternative-route-to-lachin-corridor/>

[3] The peacekeepers leave the Lachin corridor. Jam News, <https://jam-news.net/russian-peacekeepers-leave-the-lachin-corridor/>.

[4] Azerbaijan Army conducted Revenge operation, Azərbaycan Savunma Bakanlığı, <https://mod.gov.az/en/news/azerbaijan-army-conducted-revenge-operation-video-41226.html>

[5] Statement of the Foreign Ministry of Armenia, Ermenistan Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 3 Ağustos 2022, https://www.mfa.am/en/interviews-articles-and-comments/2022/08/03/statement_aug3/11572.

[6] Pashinyan, Putin Talk; Baku Demands Closure of Lachin Corridor, <https://hetq.am/en/article/147022>

[7] Жители Бердзора готовятся покинуть свои дома, Caucasian Knot, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/380279/>.

[8] Around 46 monuments evacuated from Berdzor, Aghavno and Nerkin Sus - Artsakh Deputy Minister of Culture, ArmenPress, 25 Ağustos 2022, <https://armenpress.am/eng/news/1091044.html>.

[9] Posts of Russian peacekeepers being demounted in Lachin corridor, Report.az, 24

Ağustos 2022, <https://report.az/en/karabakh/posts-of-russian-peacekeepers-being-demounted-in-lachin-corridor/>.

[10] Artsakh Daily/ Telegram Channel.

[11] Putin Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Qarabağı müzakirə edib, Azadlıq Radiosu, 04 Ağustos 2022, <https://www.azadliq.org/a/qarabag-toqqushmalar/31973196.html>

[12] Sargis Harutyunyan, Russian Diplomat Reassures Armenians Over Corridor in Karabakh, Mirror Spectator, 23 Ağustos 2022, <https://mirrorspectator.com/2022/08/23/russian-diplomat-reassures-armenians-over-corridor-in-karabakh/>.

[13] Shushi-Berdzor-Goris road open in both direction- Nagorno-Karabakh Interior Ministry, Arka News Agency, 25 Ağustos 2022, http://arka.am/en/news/society/shushi_berdzor_goris_road_open_in_both_direction_nagorno_karabakh.

[14] Alternative road bypassing Azerbaijan's Lachin to be available for use within next week: State Agency, News.az, 25 Ağustos 2022, <https://news.az/news/alternative-road-bypassing-azerbajjans-lachin-to-be-available-for-use-within-next-week-state-agency>.

[15] Moscow Reassures Armenians over Karabakh Corridor, Asbarez, 18 Ağustos 2022, <https://asbarez.com/moscow-reassures-armenians-over-karabakh-corridor/>

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM □ katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "AZERBAYCAN KARABAĞ'A GİDEN YENİ YOLU AÇIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2022 / 17. Ağustos 26. Erişim Nisan 08, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Analiz/AZERBAYCAN-KARABAG-A-GIDEN-YENI-YOLU-ACIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır